

การศึกษาผลการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม สำหรับนักเรียนที่ต้องการ
ความช่วยเหลือพิเศษ ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”
มหาวิทยาลัยบูรพา

A Study of Learning Management on Inclusive Education Program
for Students with Special Needs of Elementary Level
in Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University

Received: 28 January 2022

Revised: 23 April 2022

Accepted: 12 May 2022

สุเมธ งามกนก, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
วิโรจน์ ชมภู, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม 2) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและวิธีแก้ปัญหาของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม สำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหาร อาจารย์ภาคปกติฝ่ายประถมศึกษา อาจารย์การศึกษาพิเศษ และผู้ปกครองของนักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษ จำนวน 63 คน เพื่อศึกษาผลการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินโครงการอบรมฯ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์และการสังเกต และ 2) นักเรียนในโปรแกรมการศึกษาแบบเรียนร่วม จำนวน 9 คน ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) แบบประเมินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) แบบสอบถาม 3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม 4) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และ 5) เอกสารประกอบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ภาคปกติฝ่ายประถมศึกษา อาจารย์การศึกษาพิเศษ และผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมอยู่ในระดับมาก มีการลงมือปฏิบัติงานตามแผนร่วมกันอยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนในโปรแกรมการศึกษาแบบเรียนร่วม มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ดีขึ้น และผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ส่วนใหญ่มีการพัฒนาอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ การรับนักเรียนและการคัดกรอง การคัดห้องเรียนและจัดชั้นเรียน การจัดแผนการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การจัดสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การประสานงานและความร่วมมือภายในโรงเรียน การจัดสภาพบรรยากาศภายในห้องเรียนการศึกษาพิเศษ ห้องเรียนปกติ สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน

ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความปลอดภัย การสื่อสารกับผู้ปกครองการจัดประชุม จัดอบรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้ปกครอง ส่วนด้านที่ยังมีผลการพัฒนาอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง ได้แก่ ด้านการวัดและการประเมิน การเปิดรับบุคลากร งบประมาณสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร การจัดสื่อเทคโนโลยีอุปกรณ์ และเครื่องมือที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

2. ปัญหา และอุปสรรคของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ประเด็นสำคัญ ได้แก่ การศึกษาและทำความเข้าใจพฤติกรรมในแต่ละรายบุคคลของนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ มีความซับซ้อน มีอารมณ์ที่ละเอียดอ่อน ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือตามแผนการปรับพฤติกรรมสำหรับนักเรียนบางคนได้ใช้เวลามากกว่าที่กำหนดตามแผน การปฏิบัติให้บรรลุตามแผนนั้นไม่สามารถสำเร็จภายในหนึ่งภาคการศึกษาได้ การจัดส่งเสริมกิจกรรมความสามารถพิเศษรายบุคคลมีเวลาค่อนข้างน้อย การขาดแคลนบุคลากร งบประมาณสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร การจัดสื่อเทคโนโลยีอุปกรณ์ และเครื่องมือที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนยังไม่เพียงพอ การแก้ไขปัญหา ได้แก่ การร่วมมือกันของทุกฝ่าย คือ ผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนปกติ และผู้ปกครอง มีการทำงานเป็นทีม การปฏิบัติตามแผนให้การช่วยเหลือในแนวทางเดียวกัน และการจัดงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม, นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ

Abstract The research objectives were to 1) study the development results of inclusive education provision; 2) study the problems, the obstacles, and the solutions of inclusive education provision for special need students studying in primary level of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University. There were two groups of samplings in this research, namely 1) total sixty-three persons of school executives, regular primary program school teachers, special education school teachers, special education program students' parents; and 2) total nine inclusive education program students. Data collection for the first sample group was project training evaluation forms, questionnaires, interview, and observation. Data collection for the second sample group regarded workshop project training evaluation form, questionnaires, participatory observation, informal interview, and other handouts. Data analysis was content analysis.

The results revealed as follows:

1) The development results of inclusive education provision for special need students at primary level of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University revealed that school executives, regular primary program school teachers, special education school teachers, special education program students' parents understood

the process of inclusive education provision at “high level”. They cooperated and followed the designed plans at “high level”. The students in the inclusive education program performed better. Performance of each process were majorly progressive at “high level” such as student admission and investigation, classroom selection and cohort, study plan management, learning and development promotion, media and amenities for learning promotion, continuous personnel specialized training, coordination and cooperation in school, special education classroom and regular classroom management, environment outside classroom for learning and safety promotion, communication with parents, meetings, and special education training for parents. Assessment and evaluation, personnel recruitment, personnel training budget, technology and media provision, and other supportive learning equipment needed to be improved

2) The problems and the obstacles of inclusive education provision for special need students at primary level of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University revealed that understanding and learning about special need individuals were sentimental sensitive. Therefore, assisting students based on behavior adjustment plan took more time to achieve within a semester. Providing special ability promotion of individuals needed longer time to complete as well as personnel, personnel training budget, technology and media, other supportive learning equipment were insufficient. The solutions to the problems were that of school executives, regular primary program school teachers, special education school teachers, special education program students’ parents worked together. Continuous and sufficient actions of assistance plan, inclusive education budget for special need students were significantly considered.

Keywords: Inclusive Education Provision, Special Need Students

บทนำ

การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม หรือที่เรียกว่า Inclusion เกิดจากการพัฒนารูปแบบของการศึกษาพิเศษระบบการเรียนแบบกึ่งผสม (Mainstreaming) ซึ่งนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษส่วนใหญ่จะเรียนในห้องการศึกษาพิเศษ และในบางวิชานักเรียนกลุ่มนี้จะได้มีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับนักเรียนทั่วไป (McCarty, 2006) โดยจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความพิการได้เรียนตามระบบการศึกษาในห้องเรียนปกติทั่วไป เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่มนี้มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ได้มีมิตรภาพจากเพื่อนร่วมชั้น (Lampont, Graves, & Ward, 2012) ในประเทศไทยได้มีการระบุลงในประกาศตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ในมาตรา 8 “ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการ

จำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีวิธีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวงให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้” ดังนั้นการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมจึงเป็นการจัดโครงสร้างการศึกษาใหม่ที่ค่อนข้างท้าทายสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน รวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมอย่างมีคุณภาพ โดยสนับสนุนโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีสิทธิในการรับบริการทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการ ทักษะสังคม และทักษะชีวิตเพื่อการดำรงชีวิตแบบยั่งยืน จึงได้ดำเนินการวิจัยพัฒนาสถาบันตามแผนงานการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษในระดับชั้นประถมศึกษา โดยความร่วมมือและการปฏิบัติงานของผู้บริหาร อาจารย์ทั้งภาคปกติฝ่ายระดับประถมศึกษา อาจารย์การศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง และคณะผู้วิจัย (ผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการ) ซึ่งก่อนการดำเนินการศึกษาวิจัยการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ทำให้ทราบข้อมูลเบื้องต้น จำนวนนักเรียนที่อยู่ในโปรแกรม บทบาทของครูผู้รับผิดชอบโครงการ และการดำเนินการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ซึ่งทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ การส่งเสริมและพัฒนาอย่างจริงจัง การติดตามรายงานผลพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานยังไม่มีมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากนัก อีกทั้งในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมเป็นโครงการที่ผู้ปกครองให้ความสนใจและต้องการพัฒนาการศึกษาบุตรหลานที่เป็นเด็กพิเศษมากขึ้น

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม โดยการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน (Plan) ศึกษารวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียน 2) ขั้นการปฏิบัติ (Action) ลงมือปฏิบัติตามแนวทางแผนพัฒนา ศึกษารูปแบบตัวอย่าง ลงมือปฏิบัติงานพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมอย่างเป็นระบบ โดยการสนับสนุนส่งเสริมความรู้ให้กับอาจารย์ และบุคลากรทุกฝ่ายในระดับประถมศึกษา ให้เกิดความเข้าใจถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ วิธีการจัดการเรียนการสอน และการให้ความช่วยเหลือนักเรียน การประสานงาน ความสามัคคีและการให้ความร่วมมือกันของทุกฝ่าย โดยเน้นบรรลุเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรหลัก 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนโยบาย หลักสูตร แผนจัดการศึกษา ด้านบุคคล ด้านสภาพแวดล้อม สื่อและอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านงบประมาณ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observations) ขณะดำเนินการลงมือปฏิบัติวิจัยในภาคสนามตามแผนแนวทางพัฒนาตามขั้นตอนที่วางไว้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์ควบคู่ไปด้วย พร้อมทั้ง รวบรวมข้อมูล และสร้างความร่วมมือ การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 4) ขั้นการสะท้อนผล (Reflection) นำข้อมูลทั้งหมดจากการปฏิบัติงานวิจัยมาประมวลผลโดยจำแนกเป็นหมวดหมู่ (Themes) ตรวจสอบ วิเคราะห์

วางแผน ประเมิน สะท้อนผลข้อมูลย้อนกลับ และศึกษาทำความเข้าใจถึงอุปสรรค เพื่อค้นหาแนวทางปรับปรุง แก้ไขและวางแผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามเป้าหมายที่กำหนดต่อไป ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงผลการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และวิธีแก้ปัญหาของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม สำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ซึ่งจะเป็นสารสนเทศสำคัญในการดำเนินงานวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมอย่างมีคุณภาพได้

จากปัญหาและแผนการพัฒนาการจัดการศึกษาดังกล่าว คณะผู้วิจัยมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาผลการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ตามศักยภาพที่แท้จริงของเด็ก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผน พัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการ ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลในการขยายขอบเขตการจัดการเรียนร่วมในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม สำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและวิธีแก้ปัญหาของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม สำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นการเลือกแบบเจาะจง เฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม สำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้บริหาร อาจารย์ภาคปกติฝ่ายประถมศึกษา อาจารย์การศึกษาพิเศษ และผู้ปกครองของนักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษเรียนร่วมแบบบูรณาการ จำนวน 63 คน เพื่อศึกษาผลการพัฒนาการส่งเสริมความรู้ทางด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมอย่างมีคุณภาพ และการดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ตามแผน โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินโครงการอบรมฯ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต
2. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ในโปรแกรมการศึกษาแบบเรียนร่วม จำนวน 9 คน ในการพัฒนาส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบเรียนร่วม โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 5 ด้าน ซึ่งในแต่ละด้านมีรายละเอียดการดำเนินการดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 ด้านนโยบาย หลักสูตร และแผนจัดการศึกษา

1. การรับนักเรียนและการคัดกรอง

1.1 จัดทำแบบบันทึกข้อมูลนักเรียน โดยข้อมูลที่ได้รับจากผู้ปกครองจะช่วยทำให้ทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษเข้าใจทักษะเบื้องต้นของนักเรียนแต่ละคน และสามารถตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ด้านการเรียนรู้ ด้านอารมณ์ และพฤติกรรมทางสังคม ด้านการสื่อสารทางสังคม ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านความสามารถพิเศษ

1.2 การจัดทำแบบขออนุญาตผู้ปกครองในการประสานงานความร่วมมือกับทางแพทย์หรือนักบำบัด เพื่อให้ทางสถานศึกษาได้รับข้อมูลของนักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษอย่างสมบูรณ์ขึ้น และเป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง โรงเรียน โรงพยาบาล และทางบ้าน

2. การคัดห้องเรียนและจัดชั้นเรียน

2.1 การจัดทำแผนเตรียมความพร้อมและการปรับตัว (Transition planning) เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการปรับตัว และเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมระหว่างห้องเรียนพิเศษกับห้องเรียนปกติ รวมทั้งสามารถเรียนรู้ถึงการปรับตัวของช่วงวัยจากเด็กสู่วัยรุ่น แผนนี้เป็นส่วนหนึ่งในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

2.2 การจัดทำแผนการปรับพฤติกรรมหรือให้ความช่วยเหลือทางด้านพฤติกรรม

3. การจัดแผนการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

3.1 จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแต่ละรายบุคคล ทั้งทักษะทางด้านวิชาการ ทักษะสังคม และทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้

3.2 ส่งเสริมความสามารถพิเศษ หรือความถนัดของนักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษ

3.3 จัดแผนการเรียนรู้โดยใช้หนังสือภาษาไทยควบคู่กับภาษาอังกฤษ

3.4 การย่อเนื้อหา

3.5 การปรับแบบฝึกหัด

4. การจัดสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกส่งเสริมการเรียนรู้

4.1 การสื่อสารทางสังคม

4.2 จัดส่งเสริมช่วยเหลือด้านการแสดงออก พฤติกรรมทางสังคม

4.3 จัดส่งเสริมช่วยเหลือด้านการแสดงออกทางอารมณ์

4.4 จัดส่งเสริมพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพและการเคลื่อนไหว

4.5 จัดส่งเสริมพัฒนาทางการรับรู้และประสาทสัมผัส

4.6 การเลือกใช้เวลาว่างที่เหมาะสม

5. การวัดและการประเมิน

5.1 ประสานงานระหว่างอาจารย์การศึกษาพิเศษและอาจารย์ประจำวิชา เพื่อให้อาจารย์ทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องของหลักเกณฑ์การประเมินตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนแต่ละรายบุคคล

5.2 จัดทำสมุดการประเมินนักเรียนแบบเฉพาะรายบุคคลของแต่ละวิชา เพื่อให้เกิดความชัดเจนในวิชาที่มีการแยกประเมินจากภาคปกติ และเพื่อให้ผู้ปกครองและอาจารย์ได้ข้อมูลที่ละเอียดขึ้นในการพัฒนาและหาแนวทางให้การช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มเติม

ด้านที่ 2 ด้านบุคคล

1. อาจารย์ฝ่ายด้านการศึกษาพิเศษ

1.1 ดำเนินการเปิดรับบุคลากร ตำแหน่งอาจารย์การศึกษาพิเศษ เพิ่มเติม

1.2 กำหนดการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเน้นให้บุคลากรได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้และทักษะการสอนทางการศึกษาพิเศษ

2. อาจารย์ภาคปกติฝ่ายประถมศึกษา มีการกำหนดการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเน้นให้อาจารย์ภาคปกติได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในทักษะการสอนนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ

3. การประสานงานและความร่วมมือภายในโรงเรียน

3.1 จัดประชุมทางการ

3.2 จัดทำหนังสือรายงานสั้น ๆ เพื่อการสื่อสารระหว่างอาจารย์การศึกษาพิเศษและอาจารย์ประจำวิชาได้ร่วมบันทึกการพัฒนาเด็กเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ อย่างต่อเนื่องและได้ส่งเสริมให้การช่วยเหลือร่วมกัน

ด้านที่ 3 ด้านสภาพแวดล้อม สื่อ และเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้

1. การจัดสภาพบรรยากาศภายในห้องเรียนการศึกษาพิเศษ มีการกำหนดแผนการปฏิบัติงาน 5 หัวข้อดังนี้ (1) การจัดห้องเรียนเป็นมุมใช้สอยที่เป็นประโยชน์ (2) การจัดห้องเรียนโดยกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน (3) การจัดห้องเรียนอย่างเป็นระเบียบ (4) การจัดห้องเรียนที่ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในการช่วยเหลือตนเอง และ (5) จัดสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็น

2. การจัดสภาพบรรยากาศภายในห้องเรียนปกติ มีการกำหนดแผนการปฏิบัติงาน 6 หัวข้อดังนี้ (1) การจัดที่นั่งสำหรับนักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ (2) การจัดทำตารางขั้นตอนการทำงาน (3) การจัดตารางสอน (4) การสนับสนุนอาจารย์ทำงานเป็นทีม (5) การสนับสนุนนักเรียนในห้องเรียนร่วม และ (6) การจัดสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็น

3. การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความปลอดภัย มีการกำหนดแผนการปฏิบัติงาน 2 หัวข้อดังนี้ (1) การจัดความปลอดภัยทางขึ้นลงบันได และ (2) จัดทำเครื่องหมายสัญลักษณ์

ด้านที่ 4 ด้านจัดสรรงบประมาณ

1. การพัฒนาบุคลากรและหน่วยงาน กำหนดแผนการปฏิบัติงาน 2 หัวข้อดังนี้ (1) การประเมินพัฒนาตนเอง (Self-evaluation) และ (2) การประเมินการปฏิบัติงานทางด้านการศึกษาพิเศษ (Professional development) เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีการพัฒนาความรู้และเพิ่มพูนทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

2. การจัดสื่อเทคโนโลยีอุปกรณ์ และเครื่องมือที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีการกำหนดแผนการปฏิบัติงาน 3 หัวข้อดังนี้ (1) การจัดทำแผนของงบประมาณสนับสนุนและแผนพัฒนาโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ เป็นรายปี (2) จัดทำแบบประเมิน และ (3) ค้นหาทุนวิจัยสนับสนุน เพื่อทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ได้มีโอกาสวางแผน และระบุดำเนินการของการจัดสื่อเทคโนโลยี อุปกรณ์เครื่องมือที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

ด้านที่ 5 ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีความจำเป็น

1. จัดประชุมผู้ปกครองเกี่ยวกับ “แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล” เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง เพื่อผู้ปกครองได้เกิดความเข้าใจถึงแผนการศึกษาของบุตร และดำเนินการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับทางสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้ตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

2. จัดประชุมแบบสนทนาร่วมกัน ระหว่างอาจารย์การศึกษาพิเศษและผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสปรึกษากับอาจารย์การศึกษาพิเศษในลักษณะผ่อนคลาย สร้างสัมพันธภาพ และลดความกังวลใจของผู้ปกครอง ซึ่งทางอาจารย์การศึกษาพิเศษจะใช้เวลาหลังเลิกเรียน ขณะผู้ปกครองมารับบุตร เป็นการสนทนารายวัน หรือถ้าผู้ปกครองไม่ได้มารับบุตรด้วยตนเองและมีข้อคำถามสามารถติดต่ออาจารย์การศึกษาพิเศษทางโทรศัพท์

3. จัดอบรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้ปกครอง เพื่อให้ได้เกิดความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมในการช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียน

4. จัดทำหนังสือการสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อผู้ปกครองและอาจารย์ได้ทราบความก้าวหน้าทางการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียนได้ตรงกัน

จริยธรรมวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมิได้เปิดเผยข้อมูลชื่อ-นามสกุลนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ ประกอบด้วยวิธีการหลากหลาย และได้รับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ (1) แบบประเมินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Seminar evaluation) (2) แบบสอบถาม

(Survey questions) (3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) (4) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) และ (5) เอกสารประกอบ (Textual materials/documents)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

ในการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย หลักสูตรและแผนจัดการศึกษา ด้านบุคคล ด้านสภาพแวดล้อม สถานที่ อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ ด้านงบประมาณ สนับสนุน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้รวมประเด็นในแต่ละขั้นตอน และสรุปผลการศึกษาเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้ดังนี้

การรับนักเรียนและการคัดกรอง

หลังจากผู้ปกครองได้เข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการให้ความช่วยเหลือสำหรับนักเรียนพิเศษเรียนร่วม” ซึ่งทางสถานศึกษาได้จัดการอบรมนี้ก่อนเปิดเทอมหนึ่งอาทิตย์ ผู้ปกครองมีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์แผนงานและแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ชัดเจนมากขึ้น ผู้ปกครองทุกคนยินดีให้ความร่วมมือและเห็นถึงประโยชน์ในการให้ข้อมูลบุตรของตนเพิ่มขึ้น

การจัดทำแบบขออนุญาตผู้ปกครองในการประสานงานความร่วมมือกับทางการแพทย์หรือนักบำบัด ผลการพัฒนา พบว่า ผู้ปกครองทุกคนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ยินดีและอนุญาตให้ทางสถานศึกษาได้รับข้อมูลจากทางแพทย์และเห็นด้วยถึงความสำคัญของการประสานงานความร่วมมือทั้งสามฝ่าย คือ โรงเรียน ผู้ปกครอง และโรงพยาบาล ผลดำเนินการแสดงให้เห็นว่า 1) ทำให้อาจารย์การศึกษาพิเศษมีความเข้าใจในการวางแผนการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้ตรงกับความต้องการและการพัฒนาที่ตรงจุดมากขึ้น 2) ทำให้อาจารย์การศึกษาพิเศษได้จัดเตรียมความพร้อมของสภาพห้องเรียน สื่อและอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับนักเรียน 3) ทำให้อาจารย์การศึกษาพิเศษทราบถึงชื่อและชนิดของยาที่นักเรียนได้รับจากแพทย์เพื่อทำการรักษาต่าง ๆ และต้องเฝ้าพึงระวังเนื่องจากผลข้างเคียงของการปรับหรือเปลี่ยนยาสามารถส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและอารมณ์ของนักเรียนในแต่ละคนได้ และ 4) ทำให้อาจารย์การศึกษาพิเศษสามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงข้อมูลของนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยสอบถามผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นข้อมูลจากการร่วมมือของทุกฝ่ายมีความสำคัญต่อการพัฒนาและให้การช่วยเหลือนักเรียนอย่างมาก

การคัดห้องเรียนและจัดชั้นเรียน

จากการจัดทำแผนเตรียมความพร้อมและการปรับตัวให้กับนักเรียน อาจารย์การศึกษาพิเศษและผู้ปกครองมีความตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมตัวนักเรียนมากขึ้น โดยเน้นเนื้อหา กิจกรรม การเรียนการสอนเกี่ยวกับการปรับตัวจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ การเตรียมความพร้อมของการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และการระวังภัยจากสังคมรอบข้าง

การจัดทำแผนการปรับพฤติกรรมหรือให้ความช่วยเหลือทางด้านพฤติกรรม ผลการพัฒนาพบว่า จากการระบุแผนให้ความช่วยเหลือทางด้านพฤติกรรมของนักเรียนอย่างชัดเจนนั้น ผลดำเนินการแสดงให้เห็นว่า 1) ทำให้อาจารย์การศึกษาพิเศษได้เรียนรู้ถึงวิธีการวิเคราะห์พฤติกรรมและเลือกวิธีเทคนิคให้การช่วยเหลือพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมขึ้น 2) อาจารย์การศึกษาพิเศษและผู้ปกครองได้เห็นแนวทางและวิธีการให้ความช่วยเหลืออย่างชัดเจนมากขึ้น และ 3) อาจารย์การศึกษาพิเศษและผู้ปกครองสามารถเข้าใจถึงวิธีการให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นขั้นตอนและการร่วมมือในแนวทางเดียวกัน

การจัดแผนการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

ผลการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล พบว่า มีการพัฒนาปรับปรุงแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล จากฉบับเดิม โดยได้เพิ่มและปรับเปลี่ยนระบุหัวข้อที่จำเป็นของแผนให้เกิดความชัดเจน คุณภาพ ประโยชน์ และความเหมาะสมมากขึ้น ผลการประเมินการประชุมแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดประชุม 2) ด้านเอกสารแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล 3) ด้านบุคลากร และ 4) ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ พบว่า ผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการส่งเสริมความสามารถพิเศษ หรือความถนัด พบว่า 1) อาจารย์การศึกษาพิเศษ และผู้ปกครองเกิดความเข้าใจและเพิ่มความสนใจทางด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนมากขึ้น มีทัศนคติทางด้านบวกที่ดีขึ้น 2) ส่งเสริมกิจกรรมที่สนับสนุนต่อความสามารถพิเศษ และได้กำหนดวางแผนเป้าหมายร่วมกันระหว่างอาจารย์การศึกษาพิเศษและผู้ปกครอง และ 3) ลดปมด้อยถึงความรู้สึกแตกต่าง ทำให้นักเรียนได้เข้าใจถึงจุดเด่นและความสามารถของตนเองมากขึ้น

ผลการจัดแผนการเรียนโดยใช้หนังสือภาษาไทยควบคู่กับภาษาอังกฤษ พบว่า การลงมือปฏิบัติพัฒนาในส่วนนี้ยังไม่มีคะแนนชัดเจนเท่าที่ควร วิชาในส่วนของ Junior International Program: JIP ซึ่งได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ เช่น Math support และ Science support เป็นต้น ในคาบวิชาเหล่านี้นักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ส่วนใหญ่เรียนที่ห้องเรียนการศึกษาพิเศษ แทนการเข้าเรียนในห้องเรียนปกติ และเน้นการทำแบบฝึกหัดของวิชาต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเรียนตามได้ทันห้องเรียนปกติ

ผลการย่อเนื้อหา พบว่า อาจารย์การศึกษาพิเศษได้พยายามเลือกคัดเนื้อหาของหลักสูตรปกติ และได้นำมาดัดแปลงเพื่อให้ตรงตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนแต่ละคน ส่วนปัญหาอุปสรรคและวิธีแก้ปัญหา การรวบรวมแผนประมวลรายวิชาของหลักสูตรปกติใช้เวลานานพอสมควร ทำให้ทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ไม่สามารถย่อและปรับเนื้อหาได้ทันตามกิจกรรมการเรียนการสอนของห้องเรียนปกติ

ผลการปรับเปลี่ยนฝึกหัด พบว่า การลงมือปฏิบัติพัฒนาในส่วนนี้ยังไม่มีความเด่นชัดเท่าที่ควร นักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ส่วนใหญ่ยังคงใช้แบบฝึกหัดตามห้องเรียนปกติ และหรือแบบฝึกหัดส่วนใหญ่เป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม

การจัดสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกส่งเสริมการเรียนรู้

ทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ได้จัดทำสื่อรูปภาพใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนรายบุคคล ผลดำเนินการพบว่า นักเรียนมีความพยายามสื่อสารเพิ่มขึ้น มีอารมณ์หงุดหงิดแปรปรวนลดลง และยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้นกว่าเดิม และผลการส่งเสริมช่วยเหลือด้านการแสดงออก เพื่อให้นักเรียนเกิดพัฒนาการปรับตัว มีความเข้าใจถึงการแสดงออกและการมีปฏิสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม โดยใช้เทคนิคในการปฏิบัติหลายด้านดังนี้ 1) จัดทำแผนช่วยเหลือทางด้านการพฤติกรรมลงในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีความจำเป็นในการปรับพฤติกรรม (Behavior Intervention Plan) 2) จัดทำแผนคู่มือการช่วยเหลือด้านพฤติกรรม โดยติดที่กระดานผนังของห้องเรียน เพื่อให้อาจารย์ท่านอื่น ๆ สามารถเข้าใจในการให้ความช่วยเหลือและสามารถปฏิบัติตามเป็นขั้นตอนได้ง่าย (Social instruction) 3) จัดทำแผนคู่มือการช่วยเหลือด้านพฤติกรรมลงในกระเป๋านักเรียน ซึ่งอาจารย์สามารถถือติดตัวได้อย่างสะดวกขณะพานักเรียนไปเรียนที่ห้องเรียนปกติ และ 4) ส่งเสริมให้นักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนคนอื่น ๆ ในห้องเรียนร่วมมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสสังเกตพฤติกรรมที่เหมาะสมจากเพื่อนคนอื่น ๆ ในห้องเรียน ผลดำเนินการแสดงให้เห็นว่า นักเรียนยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น สามารถปฏิบัติตามคำสั่งของอาจารย์ประจำวิชา มีการปรับตัวในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และรู้จักการรอคอยมากขึ้น

ผลการส่งเสริมช่วยเหลือด้านการแสดงออกทางอารมณ์ พบว่า มีการใช้เทคนิคในการปฏิบัติหลายด้านดังนี้ 1) การช่วยเหลือด้านการแสดงออกทางอารมณ์อยู่ในแผนควบคู่กับการช่วยเหลือทางด้านการแสดงออก ซึ่งจัดทำลงในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีความจำเป็น (Behavior Intervention Plan) 2) ศึกษาและวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมและการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม และค้นหาแนวทางในการช่วยเหลือ 3) สอนให้นักเรียนใช้สื่ออุปกรณ์ หรือกิจกรรมที่สามารถช่วยทำให้ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม (Relax activities) และ 4) อนุญาตให้นักเรียนได้นำสื่ออุปกรณ์นั้นติดตัวขณะเข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียนปกติได้

ผลการส่งเสริมพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพและการเคลื่อนไหว พบว่า 1) นักเรียนมีพัฒนาการด้านการสื่อสาร สนทนาพูดคุยกับนักเรียนคนอื่นมากขึ้น 2) นักเรียนเรียนรู้วิธีการสร้างเพื่อน และเล่นกับเพื่อนอย่างเคารพกฎกติกา 3) นักเรียนได้เรียนรู้การแสดงออกที่เหมาะสมจากแบบอย่างนักเรียนคนอื่น ๆ 4) นักเรียนมีความอดทนและรู้จักการรอคอยมากขึ้น และ 5) นักเรียนสนใจผู้อื่นมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเมื่อก่อนมักชอบอยู่ในโลกส่วนตัว

ผลการส่งเสริมพัฒนาทางการรับรู้และประสาทสัมผัส ผลการพัฒนา พบว่า 1) นักเรียนมีลักษณะอาการของความกังวลลดลงขณะเข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนคนอื่น ๆ ในห้องเรียนปกติ หรือขณะร่วมกิจกรรมกับบุคคลจำนวนมาก 2) นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในส่วนของการปรับตัว และการแสดงออก

ที่เหมาะสมมากขึ้นเมื่ออยู่กับคนหมู่มาก และ 3) นักเรียนแสดงอาการมีความสุข และมีความอดทนต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้มากขึ้น

การเลือกใช้เวลาว่างที่เหมาะสม พบว่า 1) นักเรียนมีความมั่นใจมากขึ้นเมื่อได้แสดงการตัดสินใจด้วยตนเอง 2) นักเรียนแสดงออกถึงการผ่อนคลายและมีความสุขมากขึ้น เมื่อได้ปฏิบัติในสิ่งที่ตนสนใจ และ 3) นักเรียนได้ฝึกทักษะสังคมโดยรวมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ ในช่วงพักกลางวัน

การวัดและการประเมิน

การส่งเสริมการประสานงานระหว่างอาจารย์การศึกษาพิเศษและอาจารย์ประจำวิชา เพื่อให้อาจารย์ทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องของหลักเกณฑ์การประเมินตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนแต่ละรายบุคคล การปฏิบัติงานพัฒนาทางด้านนี้ยังไม่มีคะแนนชัดเจนเท่าที่ควร เนื่องจากเงื่อนไขของระยะเวลาวิจัย จึงยังคงได้ดำเนินการปฏิบัติตามลักษณะแบบเดิม คือ 1) ใช้วิธีในการพูดคุยสนทนาแบบไม่เป็นทางการระหว่างอาจารย์การศึกษาพิเศษและอาจารย์ประจำวิชาบางท่านเท่านั้น และ 2) ทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ได้จัดข้อสอบและการประเมินในบางวิชา และในการจัดทำสมุดการประเมินนักเรียนแบบเฉพาะรายบุคคล พบว่า การปฏิบัติงานด้านนี้ยังไม่ได้ดำเนินการที่ชัดเจนเท่าที่ควร เนื่องจากเงื่อนไขของระยะเวลาวิจัย

ด้านบุคคล

การดำเนินการเปิดรับบุคลากร พบว่า โปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ประกอบด้วยผู้ปฏิบัติและรับผิดชอบงาน จำนวน 3 คน ซึ่งจำนวนของอาจารย์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ที่มีจำนวนทั้งหมดในปัจจุบัน 9 คน และยังคงมีนักเรียนจำนวนมากที่ต้องการเข้าเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ นี้ ดังนั้นการเปิดรับบุคลากรเพิ่มจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทางสถานศึกษาได้เปิดรับสมัครตำแหน่งอาจารย์การศึกษาพิเศษเป็นทางการโดยประกาศทางเว็บไซต์ของสถาบัน แต่จนขณะนี้ยังไม่มีผู้ใดสมัครเพื่อเข้ารับการคัดเลือก

ผลการกำหนดการปฏิบัติงานการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง พบว่า ผู้บริหารของสถานศึกษาได้จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการให้ความช่วยเหลือสำหรับนักเรียนพิเศษเรียนร่วม” และสนับสนุนการปฏิบัติงานวิจัย เพื่อเป็นการศึกษาและค้นหานวัตกรรม ทฤษฎีใหม่ ๆ สำหรับส่งเสริมการจัดเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ

บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ภาคปกติฝ่ายประถมศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ยินดีให้ความสนับสนุนกับนโยบายและแผนพัฒนานี้อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ได้ผลสำเร็จต่อการพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งได้จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้และการให้ความช่วยเหลือสำหรับนักเรียนพิเศษเรียนร่วม” จำนวนผู้เข้าร่วมอบรม 50 คน และจากการประเมินโครงการอบรมฯ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดอบรม ด้านเอกสาร ด้านวิทยากร และ ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด

การประสานงานและความร่วมมือภายในโรงเรียน

มีจัดการประชุมสำหรับอาจารย์การศึกษาพิเศษ โปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ จำนวน 8 ครั้ง ได้แก่ ประชุมจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล 5 ครั้ง และประชุมติดตามแผนดำเนินการ 3 ครั้ง (เช่น การจัดทำตารางเรียน การจัดห้องเรียน การให้ความช่วยเหลือพฤติกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประสานงานกับผู้ปกครองและอาจารย์ภาคปกติ เป็นต้น)

จัดทำหนังสือรายงานสั้น ๆ พบว่า อาจารย์ประจำวิชาได้ลงบันทึกในสมุดบันทึกในแต่ละคาบ ซึ่งประกอบด้วย 1) หัวข้อและเนื้อหาวิชาที่สอน 2) การเรียนรู้ของนักเรียน และ 3) พฤติกรรมขณะร่วมกิจกรรมของนักเรียน ผลดำเนินการแสดงให้เห็นว่า ทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ สามารถติดตามหัวข้อและเนื้อหาในแต่ละวิชาของนักเรียน ทราบถึงพฤติกรรมของนักเรียนขณะเรียนร่วม และสามารถนำข้อมูลเหล่านี้จัดทำแผนให้การช่วยเหลือต่อไป

การจัดสภาพบรรยากาศภายในห้องเรียนการศึกษาพิเศษ

ผลการพัฒนา พบว่า 1) ห้องเรียนจะถูกจัดออกเป็นมุมต่าง ๆ อย่างชัดเจน (classroom organization) ประกอบด้วย มุมโต๊ะเรียน มุมพักผ่อน มุมสำหรับกิจกรรมทางประสาทรู้ และมุมของใช้ส่วนตัว 2) ใช้รูปภาพและสัญลักษณ์ (visual structure) ช่วยในการสื่อสาร 3) จัดห้องเรียนอย่างเป็นระเบียบ (visual organization) โดยการลดสิ่งของที่ไม่จำเป็น ซึ่งอาจดึงดูดความสนใจนักเรียนขณะเรียน 4) การจัดห้องเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุด (physical structure) และ 5) เสริมสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมนักเรียนในการพัฒนาการเรียนรู้ตามความต้องการของนักเรียนแต่ละรายบุคคล ซึ่งผลการดำเนินการแสดงให้เห็นว่า 1) ห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย 2) นักเรียนเข้าใจถึงการใช้สอยกิจกรรมของมุมแต่ละมุม เช่น นั่งเรียนที่โต๊ะเรียนของตน วางกระเป๋านักเรียนในที่เฉพาะ และเมื่อถึงเวลารอคอยเรียนต่อไป นักเรียนนั่งเล่นที่มุมของเล่น 3) นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น และรู้บทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างมีการพัฒนาขึ้น เช่น การจัดตารางสอนบนกระดาน และ 4) นักเรียนลดความวิตกกังวล มีการพัฒนาการปรับตัวในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ดีขึ้น เช่น เมื่อสิ้นสุดคาบเรียนนักเรียนไปตั้งแผ่นวิชาเรียนนั้นออก และสังเกตชื่อวิชาที่จะต้องเรียนในคาบต่อไป เพื่อเป็นการฝึกเตรียมความพร้อมสำหรับการย้ายวิชาเรียน

การจัดสภาพบรรยากาศภายในห้องเรียนปกติ

ผลการพัฒนา พบว่า 1) นักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ สามารถปรับตัวขณะร่วมกิจกรรมในห้องเรียนปกติมากขึ้น 2) นักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ได้รับการช่วยเหลือและดูแลจากเพื่อน ๆ ในห้องเรียนปกติ 3) สร้างบรรยากาศมิตรภาพในห้องเรียนร่วมมากขึ้น และ 4) อาจารย์ประจำวิชามีความเข้าใจ และปรับเทคนิคการสอนให้เหมาะกับนักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ และนักเรียนทั่วไปได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความปลอดภัย

ผลการพัฒนา พบว่า 1) นักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ มีการพัฒนาทางด้านวินัยและทักษะสังคมมากขึ้น 2) นักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีขึ้น เช่น

การเดินทางย้ายห้องเรียนได้ด้วยตนเอง และ 3) นักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษ มีความระมัดระวังในเรื่องความปลอดภัยมากขึ้น

ด้านงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรและหน่วยงาน

ผลการพัฒนา พบว่า 1) ทางผู้บริหารแสดงเป้าหมายนโยบาย และวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ได้ลงมือปฏิบัติผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าต่อประสิทธิภาพของโปรแกรมการศึกษาพิเศษ 2) นักเรียนที่ต้องการเข้าศึกษาในโปรแกรมการศึกษาพิเศษมีจำนวนมากขึ้น 3) อาจารย์ภาคปกติฝ่ายประถมศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน และให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือมากขึ้น และ 4) ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจในการสอนและดูแลบุตรของตนมากขึ้น

ด้านงบประมาณสนับสนุนการจัดสื่อเทคโนโลยีอุปกรณ์ และเครื่องมือที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

การจัดทำแผนของงบประมาณสนับสนุนโปรแกรมการศึกษาพิเศษเรียนร่วมแบบบูรณาการ เพื่อทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษ ได้มีโอกาสวางแผน และระบุวัตถุประสงค์ของการจัดสื่อเทคโนโลยี อุปกรณ์ เครื่องมือที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ควรมีการรายงานแผนของงบประมาณสนับสนุนเป็นทางการ 1 ครั้งต่อปี ต่อผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นทางการ

การจัดประชุมผู้ปกครองเกี่ยวกับ “แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล”

ผลการพัฒนา พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจกับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลในระดับมาก และเล็งเห็นความสำคัญถึงเป้าหมายของการพัฒนาทักษะแต่ละด้าน และประโยชน์ของการนำความรู้ความเข้าใจ และเทคนิคในการให้ความช่วยเหลือในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลไปช่วยพัฒนาบุตรของตนอย่างต่อเนื่องที่บ้าน

การจัดประชุมแบบสนทนาร่วมกัน

ผลการพัฒนา พบว่า อาจารย์การศึกษาพิเศษและผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกันเป็นอย่างมาก และผู้ปกครองสามารถติดตามผลการพัฒนาของบุตรได้โดยตลอดเวลา

การจัดอบรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้ปกครอง

ผลการพัฒนา พบว่า ผู้ปกครองมีระดับเกณฑ์ความพึงพอใจมากที่สุดเกี่ยวกับโครงการอบรมฯ ผู้ปกครองได้เสนอแนะว่า “การจัดกิจกรรมดี ๆ แบบนี้อีก” และ “ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดีจากผู้ปกครองและวิทยากร” และช่วงกลางภาคการศึกษาต้น ทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ได้จัดโครงการสื่อสารสัมพันธ์บ้านและโรงเรียนสำหรับผู้ปกครองในโปรแกรมฯ โดยการจัดอบรมนี้ ได้จัด 2 กิจกรรม ได้แก่ ดนตรีบำบัด และศิลปะบำบัด ผลดำเนินการแสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการอบรมฯ ในเกณฑ์มาก ผู้ปกครองได้เสนอแนะว่าขอให้มีการจัดกิจกรรมเช่นนี้บ่อย ๆ

การจัดทำหนังสือการสื่อสารกับผู้ปกครอง

ผลการพัฒนา พบว่า 1) ผู้ปกครองมีความพอใจต่อการทราบข้อมูลของบุตรขณะร่วมกิจกรรมที่โรงเรียน 2) ผู้ปกครองและอาจารย์การศึกษาพิเศษสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สำคัญ เช่น เทคนิคการให้ความช่วยเหลือ ความก้าวหน้าของพัฒนาการ หรือ ด้านที่ควรเฝ้าระวัง เพื่อจะได้วางแผนให้ความช่วยเหลือ

ร่วมกัน เป็นต้น 3) ผู้ปกครองสามารถปรึกษาข้อสงสัยต่าง ๆ กับอาจารย์การศึกษาพิเศษได้สะดวก และ 4) สมุด “ สื่อสารบ้านและโรงเรียน ” สามารถเป็นข้อมูลและหลักฐานในการสื่อสารเพื่อป้องกันการเข้าใจคลาดเคลื่อน

2. ปัญหาอุปสรรคและวิธีแก้ปัญหาของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถสรุปผลการศึกษาเป็นประเด็นในแต่ละขั้นตอนได้ดังนี้

การรับนักเรียนและการคัดกรอง

ข้อมูลที่ได้รับจากผู้ปกครอง ทำให้ทราบว่านักเรียนบางคนมีลักษณะพฤติกรรมตรงกันข้ามระหว่างขณะอยู่ที่บ้านและโรงเรียน ทำให้การสื่อสารระหว่างอาจารย์การศึกษาพิเศษและผู้ปกครองอาจมีความเข้าใจไม่ตรงกัน ดังนั้น ทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ได้จัดประชุมแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการทำงานแบบร่วมมือ ประสานความคิด ทำความเข้าใจ และลงความคิดเห็นขอปร่วมกันในการวางแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคล

“แบบบันทึกข้อมูลทักษะเบื้องต้น” เป็นข้อมูลส่วนตัวที่สำคัญของนักเรียนแต่ละคน ดังนั้น การจัดเก็บในตู้เอกสารที่มีติดติด และการจัดแบ่งแยกแฟ้มของนักเรียนแต่ละคนอย่างเป็นระเบียบมีความจำเป็นอย่างยิ่ง หรือถ้าสามารถจัดเก็บลงในฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ได้ จะทำให้การจัดเก็บเป็นระเบียบง่ายสะดวกต่อการค้นหา และทันสมัยต่อการรองรับนักเรียนในอนาคตที่จะมีจำนวนมากขึ้นอีกด้วย

“แบบขออนุญาตผู้ปกครองในการประสานงานความร่วมมือกับทางการแพทย์หรือนักบำบัด” เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์และสำคัญมากต่อทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ เพราะรายละเอียดในข้อมูลสามารถนำมาประกอบจัดแผนการศึกษาและแผนช่วยเหลือทางด้านพฤติกรรมทางสังคมได้อย่างตรงประเด็นกับการให้ความช่วยเหลือมากขึ้น ดังนั้นเน้นการปฏิบัติเพิ่ม คือ 1) การสังเกตและการติดตามข้อมูลที่สมควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาวิเคราะห์จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลให้ได้ตรงตามความต้องการของนักเรียน 2) การประสานงานกับอาจารย์ประจำชั้นเพื่อเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน และ 3) การจัดเก็บเอกสารในตู้เอกสารที่มีติดติดและจัดเป็นแฟ้มของนักเรียนแต่ละคนอย่างเป็นระเบียบ เพื่อความสะดวกในการจัดค้น หรือวางแผนการจัดเก็บลงในฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์เพื่อการจัดเก็บเป็นระเบียบง่ายสะดวกต่อการค้นหา และทันสมัยต่อการรองรับนักเรียนในอนาคตที่จะมีจำนวนมากขึ้นอีกด้วย

การคัดห้องเรียนและจัดชั้นเรียน

ถึงแม้แผนนี้ได้กำหนดเป้าหมายชัดเจนในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล แต่การปฏิบัติให้บรรลุตามแผนนั้นไม่สามารถสำเร็จภายในหนึ่งภาคการศึกษาได้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ในห้องเรียนการศึกษาพิเศษยังคงเป็นลักษณะนามธรรม ซึ่งเป้าหมายการเตรียมความพร้อมของนักเรียนนี้มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้จริง ดังนั้น การส่งเสริมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกทดลอง ปฏิบัติและคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ๆ ช่วยทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น

การจัดทำแผนการปรับปรุงพฤติกรรมหรือให้ความช่วยเหลือทางด้านพฤติกรรม พบว่า 1) การศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องของพฤติกรรมในแต่ละรายบุคคลมีความซับซ้อนค่อนข้างมาก ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือตามแผนการปรับปรุงพฤติกรรมสำหรับนักเรียนบางคนได้ใช้เวลามากกว่าที่กำหนดตามแผน 2) ให้ความสำคัญกับการจดบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนอย่างละเอียดมากขึ้น เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของพฤติกรรม 3) การฝึกนักเรียนควรมีความต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอตามที่ได้ระบุในแผนการปรับปรุงพฤติกรรม และ 4) การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจะทำให้เกิดความเข้าใจถึงวิธีการให้ความช่วยเหลือทางพฤติกรรมอย่างถูกต้อง และสามารถปรับใช้กับเทคนิคต่าง ๆ ที่เหมาะสมได้

การจัดแผนการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

ถึงแม้แผนนี้ได้กำหนดเป้าหมายชัดเจนในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล แต่การปฏิบัติให้บรรลุตามแผนนั้นไม่สามารถสำเร็จภายในหนึ่งภาคการศึกษาได้ เนื่องจากเวลาของการจัดส่งเสริมกิจกรรมความสามารถพิเศษค่อนข้างน้อย ดังนั้นทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ สามารถจัดเวลาส่งเสริมกิจกรรมนี้ได้โดยจัดในคาบวิชาที่นักเรียนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียนปกติ เช่น คาบวิชาที่มีการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ และการบันทึกความก้าวหน้าของนักเรียนควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง แผนนี้เป็นแผนกำหนดเป้าหมายระยะยาว ดังนั้นการระบุความก้าวหน้าในแต่ละทักษะของนักเรียนให้ละเอียดมีประโยชน์อย่างยิ่งเพื่อใช้ประกอบการทำความเข้าใจพัฒนาการของนักเรียนได้ถูกต้อง และสามารถนำข้อมูลมาปรับแผนให้เกิดความเหมาะสมต่อไป

การจัดแผนการเรียนโดยใช้หนังสือภาษาไทยควบคู่กับภาษาอังกฤษ พบว่า การใช้หนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีราคาค่อนข้างสูง ดังนั้นผู้ปกครองบางท่านเสนอให้แจ้งวิชาที่สามารถใช้เป็นภาษาไทยแทนได้ โดยจะได้ไม่ต้องจัดซื้อหนังสือชุดภาษาอังกฤษเพิ่ม และ นักเรียนในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ บางคนหรือส่วนใหญ่ไม่สามารถตามเนื้อหาวิชาในส่วนภาษาอังกฤษได้ ดังนั้นผู้ปกครองบางท่านเสนอขอให้จัดกิจกรรมเสริมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแทน เช่น ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด บุคลิกภาพและกีฬา งานอาชีพ และหรือการส่งเสริมความสามารถพิเศษ เป็นต้น

การย่อเนื้อหา การรวบรวมแผนประมวลรายวิชาของหลักสูตรปกติใช้เวลานานพอสมควร ทำให้ทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ไม่สามารถย่อและปรับเนื้อหาได้ทันตามกิจกรรมการเรียนการสอนของห้องเรียนปกติ ดังนั้นเน้นการปฏิบัติเพิ่ม คือ ขอประมวลรายวิชาล่วงหน้า เพื่อเตรียมการคัดเลือกปรับเนื้อหา และจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลก่อนเปิดเทอม และขอคำแนะนำและขอคำปรึกษาจากอาจารย์ประจำวิชานั้น ๆ และสังเกตการณ์การสอนเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น

การปรับแบบฝึกหัด พบว่า การรวบรวมแผนประมวลรายวิชาของหลักสูตรปกติใช้เวลานานพอสมควร ทำให้ทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ไม่สามารถปรับแบบฝึกหัดได้ทันตามกิจกรรมการเรียนการสอนของห้องเรียนปกติ ดังนั้นเน้นการปฏิบัติเพิ่ม คือ ขอประมวลรายวิชาล่วงหน้า เพื่อเตรียมการคัดเลือก ปรับเนื้อหาและจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลก่อนเปิดเทอม และขอคำปรึกษาจากอาจารย์ประจำวิชานั้น และสังเกตการณ์การสอนเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น เพื่อนำความรู้ขึ้นมาปรับเนื้อหาแบบฝึกหัดให้นักเรียนแต่ละรายบุคคลได้อย่างเหมาะสม

การจัดสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกส่งเสริมการเรียนรู้

การปฏิบัติโดยใช้รูปภาพประกอบเป็นไปไม่ต่อเนื่อง ควรใช้เวลาในการแนะนำผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติเทคนิคการใช้รูปภาพประกอบ จนให้เกิดความแน่ใจว่าสามารถนำไปปฏิบัติต่อการพัฒนาการเรียนได้ ความสำคัญของการทำงานเป็นทีมและการร่วมมือในแนวทางเดียวกันมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุผลอย่างเร็วขึ้น และการไม่ปฏิบัติตามแผนหรือต่างปฏิบัติตามใจตนนั้น สามารถทำให้เกิดผลกระทบด้านลบกับนักเรียนได้ ซึ่งนักเรียนจะเกิดความสับสนและเกิดพฤติกรรมต่อต้านในอนาคต และการใช้ภาษาที่ยาว ฟุ่มเฟือย ไม่กระชับ รัดกุม การสื่อสารลักษณะประเภทนี้ไม่เหมาะกับการใช้สื่อสารกับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องของภาษาและการสื่อสารร่วมอยู่ด้วยการสื่อสารลักษณะนี้ถือว่าไม่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ในการพัฒนาการสื่อสารได้ดีขึ้น ดังนั้นความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้ภาษาในการสื่อสารกับนักเรียนออทิสติกมีความสำคัญอย่างยิ่ง

การจัดส่งเสริมช่วยเหลือด้านการแสดงออก พบว่า 1) การทำความเข้าใจทางด้านพฤติกรรมเป็นเรื่องละเอียด ซับซ้อน และต้องให้เวลานักเรียนในการพัฒนาและการปรับตัวพอสมควร ซึ่งไม่สามารถเร่งรัดให้เกิดผลเร็วตามแผนได้ ดังนั้น การเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจอย่างเชี่ยวชาญในเรื่องของการวิเคราะห์พฤติกรรม คิดค้นเทคนิค และวางแผนการช่วยเหลือด้านพฤติกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญ และ 2) การปฏิบัติตามแผน การวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมสามารถทำให้นักเรียนเกิดผลพัฒนาที่ดีขึ้น เช่น ลดความสับสน ยินดีให้ความร่วมมือ ไม่แสดงพฤติกรรมต่อต้าน และมีความไว้วางใจในข้อตกลงกับอาจารย์ ดังนั้นการตระหนักถึงการทำงานเป็นทีม การร่วมมือกัน การปฏิบัติตามแผนให้การช่วยเหลือในแนวทางเดียวกันนั้นมีความสำคัญอย่างมาก และจะสามารถช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาได้เร็วขึ้น

การส่งเสริมช่วยเหลือด้านการแสดงออกทางอารมณ์ พบว่า 1) การทำความเข้าใจทางด้านอารมณ์เป็นเรื่องละเอียดอ่อน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม และมีความบกพร่องทางประสมผัสรับรู้ร่วมอยู่ด้วย นักเรียนจะแสดงอารมณ์หงุดหงิดได้ง่ายเนื่องจากการกระตุ้นของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สถานที่ที่มีเสียงดัง การสัมผัสจากบุคคลรอบข้าง เป็นต้น ดังนั้นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจอย่างเชี่ยวชาญในเรื่องของความบกพร่องทางประสมผัสรับรู้ การวิเคราะห์ การคิดค้นหาเทคนิคโดยใช้กิจกรรมบำบัด ผสมผสานกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และ 2) การขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านความบกพร่องทางประสมผัสรับรู้ อาจทำให้เข้าใจนักเรียนผิดและตีความหมายการแสดงออกทางอารมณ์ของนักเรียนคลาดเคลื่อน เช่น เข้าใจว่านักเรียนคือ ก้าวร้าว ฉะนั้นเทคนิคที่ใช้อาจไม่เกิดผลกับการพัฒนานักเรียน ควรมีการวิเคราะห์สาเหตุของอารมณ์นั้น ๆ ก่อน หลีกเลี่ยงวิธีการลงโทษทางด้านพฤติกรรมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางประสมผัสรับรู้ การทำงานเป็นทีม การร่วมมือกัน การปฏิบัติตามแผนให้การช่วยเหลือในแนวทางเดียวกันนั้นมีความสำคัญอย่างมาก และจะสามารถช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาได้เร็วขึ้น

การจัดส่งเสริมพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพและการเคลื่อนไหว พบว่า 1) การพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพและการเคลื่อนไหวอาจใช้เวลานานพอสมควรถึงจะเห็นการพัฒนา ดังนั้นนักเรียนควรได้รับ

การฝึกอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และ 2) บางกิจกรรมอาจส่งผลต่อด้านประสาทสัมผัสรับรู้โดยเฉพาะนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม เช่น เสียงที่ดัง ความสับสนในคำสั่ง การถูกต้องสัมผัสตัวจากผู้อื่น ดังนั้นทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ สามารถให้คำแนะนำและประสานงานกับอาจารย์ประจำวิชาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมที่นักเรียนอาจแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ ได้ และเตรียมสื่ออุปกรณ์เสริมที่สามารถช่วยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนคนอื่น ๆ ได้มากที่สุด

การจัดส่งเสริมพัฒนาทางการรับรู้และประสาทสัมผัส 1) การพัฒนาทางด้านประสาทสัมผัส การรับรู้อาจใช้เวลานานพอสมควรถึงจะเห็นพัฒนาการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น นักเรียนควรได้รับการฝึกอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ 2) การเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจในเรื่องของความบกพร่องทางประสาทสัมผัสรับรู้สำหรับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้วิเคราะห์พฤติกรรม จัดกิจกรรมบำบัด และให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนแต่ละรายบุคคล และ 3) สื่ออุปกรณ์สำหรับกิจกรรมบำบัดค่อนข้างมีราคาสูง ดังนั้น การประยุกต์และการผลิตสื่ออุปกรณ์เอง จะช่วยประหยัดงบประมาณของสถานศึกษาได้

การเลือกใช้เวลาว่างที่เหมาะสม พบว่า 1) นักเรียนแต่ละคนอาจมีความชอบและความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ดังนั้น ห้องเรียนควรมีการจัดแบ่งมุมต่าง ๆ ออกหลากหลายกิจกรรมและเกิดประโยชน์กับนักเรียนให้มากที่สุด เช่น มุมการอ่าน มุมตัวต่อ มุมฟังเพลง เป็นต้น และ 2) นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมมักจะชอบอยู่ในโลกส่วนตัวมากกว่าการเข้าหาสังคมด้วยตนเอง เช่น เล่นสิ่งของซ้ำ ๆ และหรือขาดจินตนาการ ดังนั้น แนะนำและประสานงานกับอาจารย์ประจำวิชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจในพฤติกรรมเหล่านี้ของนักเรียน และพยายามดึงนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมนั่งหรือนอนอยู่เฉย ๆ เพราะพฤติกรรมเหล่านี้สามารถส่งผลทางด้านลบเมื่อนักเรียนเติบโตเป็นวัยรุ่น เช่น หลีกเลี่ยงการออกกำลังกาย หลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม หรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

การวัดและการประเมิน

การประสานงานระหว่างอาจารย์การศึกษาพิเศษและอาจารย์ประจำวิชา ควรมีการประชุมแจ้งเป็นทางการจะช่วยให้อาจารย์ทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันและสามารถสอบถามข้อสงสัยได้ทันทีในขณะประชุม ส่วนการจัดทำสมุดการประเมินนักเรียนแบบเฉพาะรายบุคคล พบว่า การให้ข้อมูลและรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถจัดทำได้ โดยการเพิ่มข้อมูลในส่วนของการสรุปเป้าหมายแต่ละด้านลงในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนแต่ละบุคคล

ด้านบุคคล

สถานบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่เปิดหลักสูตรด้านการศึกษาพิเศษมีจำนวนน้อยมาก ทำให้เกิดความขาดแคลนบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญทางสาขานี้ ดังนั้นทางผู้บริหารได้พิจารณาวิธีแก้ปัญหา คือ 1) เปิดโอกาสให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่นที่มีความใกล้เคียงกับสาขาการศึกษาพิเศษได้มีโอกาสสมัครเข้ารับการศึกษาในตำแหน่งนี้ เช่น สาขาจิตวิทยา เป็นต้น และ 2) ขณะนี้จัดภาระงานให้อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านจิตวิทยาเข้ามามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือและรับผิดชอบโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ เพิ่มเติม

การกำหนดการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง พบว่า 1) ความพร้อมของ อาจารย์การศึกษาพิเศษในการยอมรับ การปรับตัวต่อนโยบายและวิธีการปฏิบัติงานในรูปแบบใหม่ ความสามัคคีและการให้ความร่วมมือมีผลสำคัญต่อความสำเร็จของแผนพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ดังนั้นการประชุมระหว่างผู้บริหารและอาจารย์การศึกษาพิเศษจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความเข้าใจถึงนโยบาย เป้าหมาย และผลสำเร็จของแผนพัฒนาร่วมกัน และ 2) การขาดแคลนบุคลากรในส่วนนี้ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานบางครั้งเกิดความท้อต่องาน ดังนั้นการประชุมระหว่างผู้บริหารและอาจารย์การศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสร้างแรงจูงใจต่อการปฏิบัติงาน และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ ทศนคติทางบวกต่อการปฏิบัติงานมีความสำคัญต่อการพัฒนา นักเรียนอย่างยิ่ง

บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ภาคปกติฝ่ายประถมศึกษา พบว่า 1) วันของการจัดอบรมควรมีระยะห่างพอสมควรก่อนถึงวันเปิดเทอม เนื่องจากอาจารย์ฝ่ายประถมศึกษาหลายท่านมีความกังวลในการเตรียมการสอนและการจัดห้องเรียนสำหรับต้อนรับการเปิดเทอม 2) การจัดอบรมควรมีจำนวนน้อยกว่า 3 วัน เนื่องจากอาจารย์ฝ่ายประถมศึกษาหลายท่านมีความกังวลในการเตรียมตัวจัดการเรียนการสอนนักเรียนในภาคปกติ และ 3) เนื้อหาของโครงการอบรมฯ มีความเหมาะสมกับอาจารย์การศึกษาพิเศษมากกว่าอาจารย์ภาคปกติ

การประสานงานและความร่วมมือภายในโรงเรียน

การประชุมทางกระหว่าง อาจารย์การศึกษา อาจารย์ประจำชั้น และ อาจารย์ประจำวิชา ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน เนื่องจากอาจารย์ทุกฝ่ายมีภาระงานค่อนข้างแน่น และการจัดตารางเวลาของแต่ละท่านไม่สะดวกที่จะจัดตรงกัน ดังนั้นวิธีการแก้ปัญหา คือ อาจารย์การศึกษาพิเศษแจ้งเรื่องต่าง ๆ ของโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ในที่ประชุมระดับประถมศึกษาอย่างเป็นทางการ เพื่ออาจารย์ทุกท่านสามารถรับทราบข้อมูลพร้อมกัน

การจัดทำหนังสือรายงานสั้น ๆ พบว่า 1) อาจารย์ประจำวิชาบางท่านลืมนำบันทึกใน “สมุดบันทึกการเข้าเรียนนักเรียน” 2) อาจารย์การศึกษาพิเศษบางครั้งต้องตามหา “สมุดบันทึกการเข้าเรียนนักเรียน” เนื่องจากหลังสอนเสร็จอาจารย์ประจำวิชาบางท่านถือติดไปด้วยโดยลืมนำที่โต๊ะอาจารย์ ดังนั้นวิธีการแก้ปัญหา อาจารย์การศึกษาพิเศษได้ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการรับผิดชอบสมุดด้วยตนเอง โดยนักเรียนยื่นสมุดบันทึกการเข้าเรียนให้กับอาจารย์ประจำวิชาในต้นชั่วโมง และทำชั่วโมงให้นักเรียนไปยื่นรอรับสมุดบันทึกการเข้าเรียนคืนจากอาจารย์ประจำวิชานั้น ๆ นักเรียนจะต้องถือสมุดนี้ติดตัวตลอดเมื่อเข้าไปเรียนร่วมในห้องเรียนปกติ

การจัดสภาพบรรยากาศภายในห้องเรียนการศึกษาพิเศษ

ตามแผนพัฒนานี้บางหัวข้อยังไม่ได้ลงมือปฏิบัติกันอย่างชัดเจน เช่น การจัดทำตารางขั้นตอนการทำงาน และ การจัดตารางสอน สองหัวข้อนี้เหมาะสำหรับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมและบกพร่องทางภาษาและการสื่อสาร ซึ่งในโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ มีเพียง 1 คน และเวลาส่วนใหญ่ยังคงเรียนอยู่ในห้องเรียนการศึกษาพิเศษมากกว่าห้องเรียนปกติ ดังนั้น ทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ

ได้จัดทำตารางสอนเป็นลักษณะพक्พา ซึ่งนักเรียนคนนี้สามารถใส่ในกระเป๋ากางเกงถือติดตัวได้ ตารางสอนมีความจำเป็นสำหรับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมเป็นอย่างมาก สามารถช่วยให้นักเรียนลดความกังวลปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมและต่อบุคคลต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนคนอื่น ๆ เป็นการฝึกทักษะพฤติกรรมทางสังคมที่จำเป็นอย่างยิ่ง

การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความปลอดภัย พบว่า การปรับปรุงสถานที่ต่าง ๆ ในสถานศึกษาอาจต้องใช้เวลาพอสมควร ดังนั้น การที่นักเรียนได้รับการอบรม สั่งสอน ฝึกวินัยจากอาจารย์การศึกษาพิเศษอย่างสม่ำเสมอมีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตที่มีประสิทธิภาพขึ้น

ด้านงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรและหน่วยงาน

แผนการประเมินการปฏิบัติงานทางด้านการศึกษาพิเศษ (Professional development) ได้จัดอยู่ในรูปแบบการประเมินบุคลากรตามระบบขั้นตอนของสถานศึกษา ซึ่งทางผู้บริหารและหัวหน้าโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ จะเป็นผู้นิเทศการสอนและการปฏิบัติงาน อาจารย์การศึกษาพิเศษฯ จะได้รับข้อมูลย้อนกลับจากหน่วยงาน ส่วนแผนการประเมินพัฒนาตนเอง (Self-evaluation) นั้น ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการปฏิบัติทดลองตามแผนที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากเงื่อนไขของระยะเวลาการวิจัย

งบประมาณสนับสนุนการจัดสื่อเทคโนโลยีอุปกรณ์ และเครื่องมือที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ในส่วนแผนงานพัฒนานี้ยังไม่มีการลงทุนปฏิบัติที่ชัดเจน เนื่องจากเงื่อนไขของระยะเวลาการวิจัยและทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ใช้วิธีการบันทึกเบิกอุปกรณ์เป็นรายครั้งตามระดับประถมศึกษา ดังนั้น ทำให้การสื่อสารระหว่างทางผู้บริหารและอาจารย์การศึกษาพิเศษมีความคลาดเคลื่อน ซึ่งทางผู้บริหารไม่สามารถทราบได้ว่าทางโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ มีเป้าหมายในการวางแผนพัฒนาโปรแกรมอย่างไร ขาดสื่ออุปกรณ์ทางด้านใดและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไร เพราะสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษจะมีความแตกต่างกับนักเรียนทั่วไป และแต่ละอุปกรณ์จะมีความเฉพาะในการพัฒนาทักษะของนักเรียนแต่ละรายบุคคล ดังนั้นการจัดทำแผนของงบประมาณสนับสนุนอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้บริหารเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และความจำเป็นจึงมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ

การจัดประชุมผู้ปกครองเป็นทางการเกี่ยวกับ “แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล”

ปัญหาอุปสรรคและวิธีแก้ปัญหา พบว่า 1) การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลค่อนข้างใช้เวลามาก ดังนั้นอาจารย์การศึกษาพิเศษควรบันทึกข้อมูลนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นเตรียมการล่วงหน้าในการกรอกข้อมูลในแผนการศึกษา 2) การประชุมแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นการลักษณะการประชุมแบบทางการ มีการปรึกษา แก้ปัญหาร่วมกัน ดังนั้น การประชุมนี้จะใช้เวลานานพอสมควร การระบุตารางการประชุม วัน เวลา ในแผนงานปฏิทินของโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ จึงมีความสำคัญ ซึ่งจะได้มีการแจ้งผู้ปกครองล่วงหน้า และถ้าจัดในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์จะสะดวกต่อผู้ปกครองมากขึ้น 3) การประชุมแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสามารถรวมนักเรียนที่พร้อมเข้าร่วมการประชุมได้ แต่ถ้านักเรียนคนใดยังไม่พร้อมโดยเฉพาะทางด้านพฤติกรรม ผู้ปกครองควรจัดบุคคลอื่นดูแล เนื่องจากการประชุมใช้เวลา

ค่อนข้างนาน และประกอบด้วยรายละเอียดข้อมูลที่สำคัญของนักเรียนแต่ละคน การตั้งใจฟังจึงมีความสำคัญต่อการประชุมแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล และ 4) อาจารย์ประจำชั้นไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้ เนื่องจากการจัดประชุมแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลในภาคการศึกษานี้ค่อนข้างระบุนวันที่ย่างกระชั้นชิด ซึ่งถือว่าขาดข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์จากอาจารย์ภาคปกติต่อการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาในห้องเรียนร่วม

การจัดประชุมแบบสนทนาร่วมกัน

แผนการจัดประชุมแบบสนทนาร่วมกันยังไม่ได้ลงมือปฏิบัติอย่างชัดเจน เนื่องจากเงื่อนไขของระยะเวลาการวิจัย ถึงแม้การติดต่อพูดคุยสนทนาระหว่างอาจารย์การศึกษาพิเศษและผู้ปกครองสามารถทำได้โดยตลอดเวลา แต่บางครั้งการให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในสถานที่และเวลาที่เหมาะสมก็มีความสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์การศึกษาพิเศษสามารถลดภาระการทำงานนอกเวลา และมีเวลาส่วนตัวกับครอบครัวอย่างเหมาะสม

การจัดอบรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้ปกครอง

การจัดอบรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้ปกครองได้รับความสนใจและความร่วมมือจากผู้ปกครองเป็นอย่างมาก แต่ผู้ปกครองบางท่านไม่สามารถร่วมงานเข้าร่วมได้ โดยเฉพาะโครงการกิจกรรมสื่อสารสัมพันธ์ บ้านและโรงเรียน ได้แจ้งการประชุมอย่างกระชั้นชิดเพียง 1 อาทิตย์ ดังนั้น ควรมีการระบุโครงการกิจกรรมวัน เวลา ในแผนงานปฏิทินของโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ ซึ่งจะได้มีการเตรียมแจ้งผู้ปกครองล่วงหน้า ในระยะเวลาที่สมควร

การจัดทำหนังสือการสื่อสารกับผู้ปกครอง

ปัญหาอุปสรรคและวิธีแก้ปัญหา 1) การเขียนบรรยายลงสมุด “สื่อสารบ้านและโรงเรียน” ใช้เวลาพอสมควร เนื่องจากอาจารย์การศึกษาพิเศษมีเพียงแค่ 2 คน ดังนั้นอาจารย์จึงใช้วิธีแบ่งเขียนคนละครึ่งจากนักเรียนทั้งหมด 9 คน และ 2) ด้วยการใช้เวลาน้อย ดังนั้น การเขียนลงสมุดต้องอาศัยความระมัดระวัง ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ หลีกเลี่ยงการใช้ข้อความทางด้านลบ เน้นการใช้ข้อความลักษณะของการเสนอแนะในเชิงบวก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ภาคปกติ ฝ่ายประถมศึกษา อาจารย์การศึกษาพิเศษ และผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมอยู่ในระดับมาก มีการลงมือปฏิบัติงานตามแผนร่วมกันอยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนในโปรแกรมการศึกษาแบบเรียนร่วม มีพัฒนาการในด้านต่างๆ ดีขึ้น และผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย หลักสูตรและแผนจัดการศึกษา ด้านบุคคล ด้านสภาพแวดล้อม สถานที่ อุปกรณ์และสื่อการเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านงบประมาณสนับสนุน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและ

จำเป็นต่อการพัฒนา ในประเด็นย่อยส่วนใหญ่มีการพัฒนาอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ การรับนักเรียนและการคัดกรอง การคัดห้องเรียนและจัดชั้นเรียน การจัดแผนการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การจัดสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การประสานงานและความร่วมมือภายในโรงเรียน การจัดสภาพบรรยากาศภายในห้องเรียนการศึกษาพิเศษ ห้องเรียนปกติ สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความปลอดภัย การสื่อสารกับผู้ปกครองการจัดประชุม จัดอบรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้ปกครอง ส่วนด้านที่ยังมีผลการพัฒนาอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง ได้แก่ ด้านการวัดและการประเมิน การเปิดรับบุคลากร งบประมาณสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร การจัดสื่อเทคโนโลยีอุปกรณ์ และเครื่องมือที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ สุนิสา สกุลเกื้อกุล และคณะ (2563) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษา ในจังหวัดน่าน พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ ควรปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นหลักสูตรเฉพาะให้ชัดเจน 2) ด้านบุคลากร ควรจัดอบรมเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษให้กับครู และให้ความรู้กับนักเรียนในเรื่องของการศึกษาพิเศษ 3) ด้านงบประมาณ โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ขอสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก 4) ด้านสภาพแวดล้อม ควรปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และในองค์ประกอบส่วนใหญ่ของการดำเนินการนั้น สอดคล้องกับ อัญชลลา เกลี้ยงแก้ว (2560) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร 2) ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อม 3) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และ 4) ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน

2. ปัญหา และอุปสรรคของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ประเด็นสำคัญ ได้แก่ การศึกษาและทำความเข้าใจพฤติกรรมในแต่ละรายบุคคลของนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ มีความซับซ้อน มีอารมณ์ที่ละเอียดอ่อน ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือตามแผนการปรับพฤติกรรมสำหรับนักเรียนบางคนได้ใช้เวลามากกว่าที่กำหนดตามแผน การปฏิบัติให้บรรลุตามแผนนั้นไม่สามารถสำเร็จภายในหนึ่งภาคการศึกษาได้ การจัดส่งเสริมกิจกรรมความสามารถพิเศษรายบุคคลมีเวลาค่อนข้างน้อย การขาดแคลนบุคลากร งบประมาณสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร การจัดสื่อเทคโนโลยีอุปกรณ์ และเครื่องมือที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนยังไม่เพียงพอ การแก้ไขปัญหา ได้แก่ การร่วมมือกันของทุกฝ่ายคือ ผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนปกติ และผู้ปกครอง มีการทำงานเป็นทีม การปฏิบัติตามแผนให้การช่วยเหลือในแนวทางเดียวกัน และการจัดงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ พงษ์ธร วชิระปรการพงษ์ (2560) ที่เสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1) ด้านนักเรียน โรงเรียนควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนการรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การประเมินศักยภาพนักเรียน เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การทำความเข้าใจ ให้ความรู้แก่นักเรียนทั่วไปและผู้ปกครองและการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อดำเนินการส่งต่อ

2) ด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียนควรจัดให้มีห้องการศึกษาพิเศษขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรมีหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นการเฉพาะและเกณฑ์การวัดผลควรเป็นไปตามศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 4) ด้านเครื่องมือหน่วยงานต้นสังกัดและที่เกี่ยวข้องควรจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับช่วงวัย โรงเรียนควรจัดหาสื่อเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และ 5) ด้านครู โรงเรียนควรสร้างความเข้าใจให้ความรู้แก่ครูและโรงเรียนและมีการกำหนดเปิดตำแหน่งครูการศึกษาพิเศษเป็นครูประจำการของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนควรรนำผลการวิจัยไปใช้ในการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนโดยประสานความร่วมมือในการระดมทรัพยากรสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการบริหารจัดการเรียนร่วม 2) โรงเรียนควรประสานงานและปรับปรุงพัฒนาด้านการวัดและประเมินระหว่างอาจารย์ประจำวิชาและอาจารย์การศึกษาพิเศษให้มากขึ้น 3) ควรมีการวางแผนของบประมาณสนับสนุนเป็นรายปีในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ อย่างเป็นทางการหรือขอสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก 4) อาจารย์ บุคลากรของสถานศึกษาควรรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาตนเองเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับนักเรียนอย่างสูงสุด และ 5) ควรส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (self-evaluation) ของอาจารย์การศึกษาพิเศษ เพื่อนำเสนอเป้าหมายการพัฒนาวิชาชีพต่อผู้บริหารหรือหัวหน้าโปรแกรมการศึกษาพิเศษฯ เช่น การปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินติดตามสภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบเรียนร่วม
2. ควรศึกษาวิจัยถึงรูปแบบการพัฒนาเจตคติของครูในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษเรียนร่วม
3. ควรศึกษาวิจัยถึงรูปแบบการพัฒนาการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการบริหารจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิภาพ
4. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการเรียนร่วม เพื่อเป็นการขยายขอบเขตการวิจัยและติดตามผลที่เกิดจากการนำระบบการบริหารจัดการเรียนร่วมไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- พงษ์ธร วชิระปรการพงษ์. (2560). การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์*, 5(2): 905-922.
- สุนิสา สุกุลเกื้อกุล, หยกแก้ว กมลวรรณ และ สุกัญญา รุจิเมธธาส. (2563). รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษาในจังหวัดน่าน. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 7(8): 363-380.
- อัญชลา เกลี้ยงแก้ว. (2560). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสยาม.
- Lampont, A. M., Graves, L., & Ward, A. (2012). Special needs students in inclusive classroom: The impact of social interaction on educational outcomes for learners with emotional and behavioral disabilities. *European Journal of Business and Social Sciences*, 1(5), 54-59.
- McCarty, K. (2006). *Full inclusion: The benefits and disadvantages of inclusive schooling an overview*. Azusa Pacific University. Retrieved on July 17, 2016 from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED496074.pdf>